

ÎN CĂUTAREA TIMPULUI PIERDUT?

Programat între 9 și 16 ianuarie, turneul Președintelui Bush în Orientul Mijlociu – primul pe care îl întreprinde în regiune, ca șef al Administrației americane – a avut ca centru de greutate accelerarea procesului de pace dintre Israel și Teritoriile Palestiniene. În acest context, escalele din Kuwait, Bahrain, Emiratele Arabe Unite, Arabia Saudită și Egipt, în cadrul cărora s-a urmărit obținerea unui sprijin concret pentru negocierile dintre israelieni și palestinieni și pentru contracararea ambițiilor agresive ale Iranului, s-au constituit, de fapt, în demersuri conjugate efortului principal, care din noiembrie 2007, de la Annapolis (Maryland), are un suport (Declarația comună a premierului Israelului, Ehud Olmert, și a Președintelui Autorității Palestiniene, Mahmoud Abbas) și un scop bine conturat: un tratat de pace înainte de sfârșitul lui 2008. Ar fi pasul decisiv pentru stabilitatea întregii regiuni.

„Este timpul alegerilor dificile”, declară Președintele Bush. Era concluzia după două zile de discuții separate, purtate cu Prim-ministrul Ehud Olmert, la Ierusalim, și cu Președintele Abbas, la Ramallah. „O înțelegere de pace cere concesii dureroase de ambele părți”, afirmă el, convins că realizarea acesteia este posibilă înainte de expirarea mandatului său. Puțini sunt însă cei care îi împărtășesc optimismul. Și nu doar dintre israelieni sau palestinieni. Nu are importanță. Pentru a convinge, președintele american și-a schimbat și retorica, devenită mult mai dură. Declarații de tipul „Trebuie să se pună capăt ocupației începute în 1967” și „Palestina trebuie să devină patria palestinienilor, așa cum Israelul este patria poporului evreu” nu au mai fost formulate așa de clar, la acest nivel, până acum. Ele își au rostul lor însă. Doar așa se poate

ajunge la concesii sau compromisuri, spuneți-le oricum. Rostind sau recunoscând adevărul cât se poate de clar. Fără a lăsa loc interpretărilor și subterfugiilor.

Perspectiva unei păci durabile este întrevăzută și de fostul premier britanic, Tony Blair, acum reprezentant al „Celor patru” în Orientul Mijlociu. Din declarațiile sale făcute după întâlnirea cu Președintele Bush, răzbate însă o notă de răbdare – concesii necesare trebuie înțelese, acceptate și apoi impuse, iar aceasta cere timp. „Dincolo de răbdare, trebuie să fie vizibilă însă dorința de a reuși”, afirmă el, pentru că „nu există altă soluție decât aceea a două state, Israel și Palestina, existând în pace, unul lângă celălalt”.

Până la urmă, dincolo de detalii și note specifice, rostul turneului chiar asta a fost, să inoculeze și să susțină această dorință de a trăi și reuși împreună a israelienilor și palestinienilor.

La sfârșitul primelor două zile de discuții, după ce vizitase, la Capernaum, locurile sfinte, de unde Iisus Hristos a pornit în lume pentru a despieri inimile oamenilor, Președintele Bush era întebat de cel care îi fusese călăuză, Arhiepiscopul greco-catolic Elias Shukur: „Ai venit ca politician, șef de stat sau

pelerin?”. Ce putea să răspundă? Avea de ales? Când, în acele clipe, îndemânarea de a rosti cuvinte potrivite sau dreptul de a decide pentru o națiune nu mai contau. Răspunsul nu putea fi decât unul singur. Cel mai puternic om al planetei devenise un umil pelerin.

Ca semn al prețuirii prezenței sale în acele locuri, ecou probabil al „Predicii de pe munte” asupra demersului său, președintele american primise în dar o statueta de cristal, pe care erau incise cuvintele acelei Fericiți, pe care Grigorie de Nyssa o situează mai presus de oricare alta: „Blessed are those who are peacemakers for they will be called children of God”. Cuvinte de mulțumire sau, mai degrabă, de încurajare, pentru cel care, în ultimul an al mandatului, încearcă să recâștige timpul pierdut, convins fiind că, după războaiele declanșate în Afganistan și Irak, pacea Orientului Mijlociu ar fi totuși cea mai puternică lovitură dată teroriștilor lumii. Făgăduință și răsplătă pentru oricare dintre cei implicați în acest demers, din momentul în care au înțeles că nu pot dăru, făuri, impune sau menține pacea dacă nu au ajuns la propria lor pace. Și nu în ultimul rând, datorie și resort interior pentru toți cei care poartă uniformă. „Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”.

Obstacole în calea păcii

Cu certitudine, orice decizie responsabilă, cu implicații pozitive și de durată în chestiunea palestiniană este una dificil de luat. Atât de dificilă și dureroasă încât ceea ce o blochează sau trebuie să îi stea la bază are deja un nume generic *Core Issues*, sintagmă ce înseamnă „chestiuni sau subiecte esențiale”, și este inserată ca atare în Declarația comună a liderilor israelian și palestinian de la Annapolis.

Pare mai simplu așa, mai puțin angajant, mai puțin frustrant decât să spui limpede ceea ce se știe deja, că ea înseamnă, de fapt, **statutul Ierusalimului, refugiați (palestinieni), așezări (evreiești pe Malul de Vest), granițe, securitate și (surse de) apă**. Un monolit cu laturi și colțuri tăioase, care desemnează nu principalele, ci chiar **obstacolele în calea păcii** dintre israelieni și palestinieni. O piatră de moară, care a tras la fund, făcând inoperante toate înțelegerile de până acum. Pentru simplul fapt că niciodată nu s-a încercat urnirea, dacă nu chiar ridicarea ei, de către ambele părți, în același timp. Mereu au fost urmărite doar interesele, concesii fiind excluse de la bun început. Și ca și cum nu ar fi fost de ajuns, la supra-înălțarea obstacolelor au lucrat trecutul traumatizant, tratatele eșuate în derizoriu și prezentul încordat, al căror rod sunt frustrarea, teama, ura, suspiciunea, violența și reacția endemică la violență, lipsa de încredere generalizată – în ambele tabere și între tabere –, inclusiv, lipsa de încredere în viitor. Și nu doar ele. Și care se pot ascunde sub alte și alte nume – atacurile cu rachete, oamenii-bombă, Barierea. În succesiunea acestora, chiar dacă nu se mai poate despărți cauza de efect, se distinge totuși un numitor comun: toate anulează orice intenție. Înainte de a se vedea cât de bună este. Nimic exagerat. Totul exprimă *ad litteram* dimensiunile unei realități de coșmar. În fața căreia, cele două tabere ar trebui să rostească într-un singur glas, un singur cuvânt: „Ajunge!”.

În acest context, aprecierea „dificilă și dureroasă” nu este gratuită, mai ales când cei chemați să decidă nu au autoritatea (anvergura, prestigiul) să impună măsurile necesare. Pare să fie și cazul actualilor responsabili, Ehud Olmert și Mahmoud Abbas, primul serios „sifonat” după intervenția militară din Liban, din 2006, al doilea, cu orizontul decizional limitat la Malul de Vest, după ce Fâșia Gaza a fost „cucerită” de Hamas.

Ca prim efect al vizitei președintelui american, luni, 14 ianuarie, este planificată o primă rundă de convorbiri între cele două părți. Delegațiile vor fi conduse de ministrul israelian de externe, Tzipi Livni, și fostul premier palestinian, Ahmed Qurei, calea unor negocieri ulterioare rămânând deschisă doar dacă se va conveni asupra implementării primei etape a „Foii de parcurs”. Formulată în 2003, de *Middle East Quartet* (ONU, Uniunea Europeană, Statele Unite și Rusia), aceasta prevede: ● declarația de susținere a soluției cu două state; ● stoparea și pedepsirea de către palestinieni a activităților teroriste; ● blocarea extinderii așezărilor evreiești din teritoriile palestinieni. A sosit vremea concesiei.

De la rău la mai rău. Aceasta a fost rezultatul încercărilor șchioape de conviețuire. Câte vor fi fost. Oricum, nu foarte numeroase. Sigur, ar fi de recomandat o memorie selectivă, aptă să uite răul și neîmplinirile. O focalizare pe ce ar putea merge decât pe ceea ce se poate împotmoli, mai ales, pentru că orice eșec echivalează cu recrudescența violenței. Ținta finală este un stat palestinian. Înainte de a evalua realismul viziunii, trebuie să admitem necesitatea lui. Chiar dacă ruptura dintre Fâșia Gaza și Malul de Vest ridică imediat întrebarea „Al căror palestinian?”.

Pagină realizată de Mihail RICINSCHI

Un incident banal cu iz de provocare

Duminică, 6 ianuarie, dimineața, în apele internaționale ale Strâmtoarei Ormuz, cinci ambarcațiuni de patrulare iraniene au „hărțuit și provocat” o formație de trei nave militare americane, purtătoare de rachete: distrugătorul *USS Hopper*, crucișătorul *USS Port Royal* și fregata *USS Ingraham*. Se presupune că ambarcațiunile iraniene ar aparține Gărzilor Revoluționare, care, din noiembrie 2007, sunt responsabile de operațiile navale desfășurate în zona Golfului.

„Incident cu totul neașteptat, care generează o serioasă îngrijorare” – îl caracteriza a doua zi, Pentagonul. „O întâmplare obișnuită, contact de rutină pentru desfășurarea procedurilor de identificare”, declara Mohammad Ali Hosseini, din partea Ministerului iranian de Externe.

În primă instanță, Președintele Bush nu a dorit să dea amploare incidentului, pe care l-a considerat totuși „act provocator”. Pe de o parte, pentru că intervenția acestuia s-a produs pe timpul discursului rostit cu ocazia aniversării primului an de la implementarea noii

strategii în Irak și, pe de altă parte, pentru a nu afecta, probabil, atmosfera turneului în Orientul Mijlociu, de al cărui start îl despărțeau doar câteva ore. Dana Perino, secretar de presă la Casa Albă, declara însă: „Comportarea iranieneilor nu a fost normală, ci iresponsabilă”, iar viceamiralul Kevin Cosgriff, comandant în zonă, evalua manevrele ambarcațiunilor iraniene ca „agresive”, apreciind că doar retragerea rapidă a acestora a oprit navele americane să riposteze cu armamentul din dotare. La Teheran, ministrul de externe sugera că „iranienii nu ar fi recunoscut navele americane”. Părea o scuză. Miercuri, 9 ianuarie, însă, Mostafa Mohammad Najjar, ministrul iranian al apărării, reafirma caracterul firesc al întâlnirii, desfășurate „în conformitate cu procedurile în vigoare”.

Și războiul declarațiilor a continuat. Aflat la Ierusalim, Președintele american își reconsidera atitudinea, devenită mai puțin îngăduitoare. Firesc. „Iranul a fost, este și va fi o amenințare pentru pacea lumii. În fața acesteia, comunitatea internațională trebuie să fie unită. Doar așa poate fi împiedicat Teheranul să își dezvolte arme nucleare.” Președintele israelian, Shimon Peres saluta declarația și o susținea: „Nu subestimăm amenințarea iraniană, așa cum Iranul nu ar trebui să subestimeze hotărârea noastră de a ne apăra”. Și Iranul a continuat să fie subiectul dominant și în cadrul întâlnirii private dintre Președintele Bush și Premierul Olmert. Pentru că duminică, 13 ianuarie, în Emiratele Arabe Unite, duritatea declarației Președintelui american să fie extremă: „Iranul amenință

securitatea tuturor națiilor și trebuie confruntat înainte de a fi prea târziu”.

Revenind la incident și încercând să îl evaluăm cât mai aproape de dimensiunile lui, deși este cert că tensiunea din Golf s-a accentuat, nu întâmplător, exact pe timpul turneului, vom aminti că, în apropierea vadurilor de unde se adapă, gazele africane sunt de un curaj care frizează disprețul de sine și se apropie de lei sătuli, veniți și ei la apă, cu mult sub limita de siguranță. Pur și simplu, știu că nu are ce să li se întâmple. Nu este exclus ca tocmai o asemenea „intuiție” să fi stat la baza acțiunii iranieneilor. Pentru că era de așteptat să fie trecută cu vederea. Sau poate a fost doar inconștiență, scuzabilă și ea.

Oricum am privi însă întâmplarea, dincolo de „firescul” acesteia (se pare că în decembrie, alte două nave americane au fost ținta provocărilor iraniene), dincolo de îngăduința vecină cu înțelepciunea pe care au probat-o americanii, dincolo de faptul că, luni, 7 ianuarie, „la cald” Sean McCormack, purtătorul de cuvânt al Pentagonului, declara că „Statele Unite nu vor protesta oficial împotriva Iranului”, rămân cuvintele lui Geoff Morrell, secretarul de presă al Pentagonului: „Avem încă o dovadă, și va trebui să ținem cont de ea. Iranul este împrevizibil și rămâne o amenințare”.

Acțiune periculoasă, care ar fi putut degenera în conflict armat cu urmări incalculabile, o nouă probă la un dosar și așa încărcat, „incidentul” este, în același timp, îndemn la circumspecție și avertisment. Asta pentru că amenințările la adresa navelor americane, rostite, fie și în glumă, de o mână de mateloți euforizați de aerul Golfului sau la ordinul unui comandant mult prea zelos, au fost proferate la câteva zile după ce Liderul Suprem se declarase disponibil să orchestreze reluarea legăturilor diplomatice cu Statele Unite – „Dacă interesele Iranului o cer”.

Se pare că, deocamdată, un asemenea moment nu a sosit încă. Sau este doar subiectul unor negocieri interne, purtate, evident, sub amprenta unui cu totul aparte specific local. O dovadă în acest sens este și declarația din 13 ianuarie a aceluiași Mohammad Ali Hosseini: „Oficialii americani ar trebui să ceară scuze Iranului, statelor din regiune și poporului american pentru escaladarea situației”.